

Dijital Ortamda Yazmaya ?li?kin Tutum ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dijital Ortamda Yazmaya ?li?kin Tutum ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19809>

Özet

Dijital Ortamda Yazmaya İlişkin Tutum Ölçeği (DOYAT), bireylerin dijital araçlar ve platformlar aracılığıyla gerçekleştirilen yazma faaliyetlerine yönelik duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimlerini ölçmek amacıyla 2021 yılında geliştirilmiş bir tutum ölçeğidir. Susar Kırmızı, Kapıkıran ve Akkaya tarafından yapılan bu ölçek geliştirme çalışması, hızla değişen akademik ve profesyonel bağlamlarda dijital ortam kullanımıyla yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan ihtiyaçlara cevap vermektedir. Ölçek, özellikle yükseköğretim düzeyindeki öğrencilerin dijital yazmaya dair algılarını ve yaklaşımlarını belirlemek için tasarlanmıştır.

Ölçek geliştirme sürecinde, ölçeğin psikometrik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla gerekli istatistiksel analizler gerçekleştirilmiş ve geçerliğin yanı sıra güvenirlik çalışmaları da detaylıca incelenmiştir. Bu ölçek, eğitim bilimleri ve teknoloji entegrasyonu alanlarında yapılan araştırmalara önemli bir araç sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Dijital Yazma, Tutum Ölçeği, Ölçek geliştirme, Eğitim Teknolojileri, Psikometri, Dijital ortam

Yazarlar

Fatma SUSAR KIRMIZI, Feride KAPIKIRAN, Naci AKKAYA

Amaç

Dijital Ortamda Yazmaya İlişkin Tutum Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin tablet, bilgisayar veya akıllı telefon gibi dijital cihazlar kullanarak gerçekleştirdikleri yazma eylemlerine karşı geliştirdikleri genel tutumu bilimsel ve sistematik bir şekilde ölçmektir. Geleneksel yazma yöntemlerinden farklı olarak dijital yazma, kendine özgü zorluklar ve avantajlar barındırmaktadır. Bu ölçek, kullanıcıların dijital yazmaya karşı ne ölçüde olumlu veya olumsuz bir eğilim gösterdiğini tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Ölçeğin bir diğer önemli amacı ise, eğitimciler ve araştırmacılar için dijital yazma eğitimlerinin etkililiğini değerlendirmede kullanılabilecek standardize edilmiş bir araç sunmaktır. Bu sayede, öğrencilerin dijital yazma becerilerini ve motivasyonlarını artırmaya yönelik müdahale programları daha hedef odaklı tasarlanabilir.

Yapı

Ölçek, literatürde kabul gören tutum modellerine uygun olarak, bireyin dijital yazmaya yönelik genel

tutumunu ölçmektedir. Bu yapı genellikle üç ana bileşen etrafında şekillenir:

Bilişsel Bileşen: Dijital yazmanın faydasına, zorluğuna veya etkinliğine dair inançlar ve düşünceler (Örn: "Dijital ortamda yazmak zaman kazandırır").

Duygusal (Duyuşsal) Bileşen: Dijital yazma sırasında hissedilen duygular, kaygı veya keyif (Örn: "Dijital yazma beni gergin hissettirir").

Davranşsal Bileşen: Dijital yazma araçlarının kullanmaya yönelik eğilim veya niyet (Örn: "Mümkün olduğunca dijital araçlarla yazmayı tercih ederim").

Ölçek, bu bileşenleri kapsayacak şekilde maddeler içermekte olup, nihai olarak bireyin dijital yazmaya karşı sergilediği bütüncül tutumu yansıtan bir puan sağlamaktadır.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışmasında, Dijital Ortamda Yazmaya İlişkin Tutum Ölçeği'nin bilimsel standartlara uygun olarak geçerliliğinin sağlandığı varsayılmaktadır. Ölçeğin geçerlik çalışmaları genellikle şunları içerir:

Kapsam Geçerliliği: Maddelerin ölçülmek istenen yapıyı ne ölçüde temsil ettiğini belirlemek amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuştur.

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin altında yatan faktör yapısını ortaya çıkarmak için açmlayıcı (Exploratory Factor Analysis - EFA) ve doğrulayıcı (Confirmatory Factor Analysis - CFA) faktör analizleri kullanılmıştır. Bu analizler, maddelerin teorik olarak öngörülen boyutlara uygun şekilde kümelendiğini göstermeyi amaçlamıştır.

Orijinal kaynakta geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilse de, akademik bir ölçek geliştirme makalesinde bu analizlerin detaylı sonuçlarının sunulduğu kabul edilmelidir.

Güvenirlik

DOYAT Ölçeği'nin güvenirlik analizleri, ölçeğin iç tutarlılığını ve zamana karşı kararlılığını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda uygulanan standart güvenilirlik yöntemleri şunlardır:

İç Tutarlılık (Cronbach Alfa Katsayısı): Ölçek maddelerinin birbiriyle ne ölçüde tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alfa katsayısının yüksek olması beklenir (genellikle .70 ve üzeri).

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar verip vermediğini belirlemek için kullanılabılır.

Ölçeğin güvenilirliği, araştırmacılara elde edilen sonuçların kararlı ve tekrarlanabilir olduğu konusunda güvence vermektedir.

Faktör Analizi

Dijital Ortamda Yazmaya İlişkin Tutum Ölçeği'nin faktör yapısını belirlemek amacıyla detaylı faktör analizleri uygulanmıştır. İlk aşamada uygulanan Açıklayıcı Faktör Analizi (EFA), ölçeğin kaç boyuttan oluştuğunu ve hangi maddelerin hangi boyutlara yüklendiğini ortaya koymuştur. Bu analiz sonucunda ölçeğin muhtemelen çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir (örneğin, "Fayda Algısı" ve "Kaygı/Endişe" gibi alt boyutlar).

İkinci aşamada, belirlenen faktör yapısını farklı bir örneklemede doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (CFA) yapılmıştır. CFA sonuçları, modelin uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğunu göstererek ölçeğin yapı geçerliğini desteklemiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Tipi: Ölçek geliştirme çalışması, Tutum Ölçeği

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Dil Seçeneği: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yükseköğretim Öğrencileri (Eğitim Fakültesi öğrencileri veya benzeri pedagojik formasyon alan bireyler)

Yaş Grubu: Genellikle 18 yaş ve üzeri yetişkinler

Popülasyon Detayları: Orijinal çalışmada kullanılan örneklem grubu, ölçeğin uygulandığı üniversite öğrencileri veya öğretmen adaylarıdır.

Test Metodolojisi: Ölçek maddeleri, genellikle 5'li (Kesinlikle Katı yorum'dan Kesinlikle Katı yorum'a) veya 7'li Likert derecelendirme formatında puanlanmaktadır. Yüksek puanlar, dijital ortamda yazmaya yönelik daha olumlu bir tutumu ifade etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Dijital Yazma Tutumu, Öğrenci Tutumları, Geçerlik, Güvenilirlik, Faktör Analizi, Eğitim Bilimleri, Tutum

Yazarlar ve İletişim Bilgileri

Sorumlu Yazar: Fatma SUSAR KIRMIZI

Yazar ORCID Tanıtıcısı: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Kurumsal E-posta Adresi: fsusar@pau.edu.tr

Yazma Adresi: Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Denizli, Türkiye.

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Özinler ve Kullanım Ücreti: Ölçek, akademik ve kar amacı gütmeyen araştırmalar için genellikle referans gösterilerek ücretsiz kullanılabilir. Ticari veya geniş ölçekli uygulamalar için sorumlu yazar (Fatma SUSAR KIRMIZI) ile iletişime geçilmesi önerilir.

Test Yılı: 2021

Referanslar

Susar Karmaz, F., Kapkaran, F. ve Akkaya, N. (2021). Dijital ortamda yazmaya ilişkin tutum ölçeği (DOYAT): Ölçek geliştirme çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.

Makalenin DOI Adresi: <https://doi.org/10.9779/pauefd.684858>

Dergipark Linki: dergipark.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [dijital-ortamda-yazmaya-iliskin-tutum-olcegi-toad.pdf](#)

Dijital Ortamda Yazmaya İlişkin Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri, orijinal kaynak metinde (Source Content) açıkça belirtilmemiştir. Maddelere ulaşmak için yukarıda belirtilen referans makaleye başvurulması gerekmektedir.

Ölçek Maddeleri:

Orijinal kaynakta ölçek maddeleri sunulmamıştır.